

Zagrebu, Splitu, Dubrovniku, Zadru i Karlovcu. Bavi se keramikom i grafikom; izradio je seriju dječjih igračaka (1962–63).

LIT.: T. Maroević, Dobrodošlica za Ambroza, Lizu, Viktora & Comp., Telegram, 27. III. 1970. — R. Ivančević, Zvonimir Lončarić (katalog), Zagreb 1974. — Ž. Košćević, Zvonimir Lončarić, Zagreb 1981. — M. Špoljar, Zvonimir Lončarić, Zagreb 1990. Ž. Ké.

LOŃARSTVO → KERAMIKA

LOPATINEC, selo u Međimurju. Na istaknutu brežuljku Pleškocvu dominira barokna župna crkva *Sv. Jurja na Bregu* (prvotno Marija Lauretanska) iz sred. XVIII. st., pravokutne osnove, s bočnim zvonikom. Pročelje svetišta raščlanjeno je pilastrima, kornišima i nišama s kipovima. Oko crkve je cinktor s arkadama, istaknutim vitkim cilindričnim kulama te portalom s dekorativnom skulpturom. U crkvi su barokni oltari, od kojih glavni ima kipove J. Holzingera, figuralno ukrašena propovjedaonica, oko 1779, te ormar i slike. U župnoj kuriji (sred. XVIII. st.) čuva se darovnica Nikole Zrinskoga iz 1563. — Pil Sv. Antuna Padovanskoga podignuo je na Lopatincu Juraj Vitković 1736. — U okolici, na Dragoslavcu nalazi se rani tip zidanoga poklonca, a na Dragoslavec Bregu pil tipa tabernakula iz 1753.

LIT.: A. Horvat, Spomenici arhitekture i likovnih umjetnosti u Međimurju, Zagreb 1956. — S. Vrišer, Dela štajerskih baroknih kiparjev v Međimurju, Časopis za zgodovino in narodopisje (Maribor), 1967, str. 145. — L. Dobronić, Štovanje Majke Božje Loretske u Hrvatskoj, Dometi, 1991, 1–2–3. A. Ht.

LOPICA, naziv za otvoreni trijem pred crkv. pročeljem, u Istri i S Primorju (od njemačkog *laube* — trijem, sjenica); karakteristični element regionalne crkv. arhitekture. Redovito četvrtaste osnove, l. na trima stranama ima parapetni zid sa stupovima koji nose krovšte. Izuzetno, stupovi mogu biti povezani polukružnim lukovima (Sv. Foška kraj Peroja) ili pak prostor zatvara zid kojemu su na tri strane probijeni polukružni (Sv. Marija na Škrilinama kraj Berma) ili šiljastolučni otvori (Sv. Katarina u Lindaru). Unutar lopice redovito se nalazi kamena klupa za sjedenje. — Većina od njih nastaje u barokno doba, kada se na taj način proširuje prostor za vjernike malih srednjovj. crkava (Sv. Marija u Oprtlu, Sv. Kuzma i Damjan u Draguču, Sv. Katarina u Svetome Vinčentu). Stilski elementi došli su najviše do izražaja na monumentalnoj lopici crkve Sv. Marije od Milosti u Rovinju, građenoj 1750. u duhu baroknoga klasicizma, dok se na skromnijim seoskim građevinama barokni stil očituje u pojedinostima; kasetirani tabulat u lopici Sv. Marije na Placu u Gračišću (XVIII. st.), barokni anđeli kariatide mjesto stupova pred crkvom Stomare kraj Žminja.

LIT.: A. Gnirs, Küstenländische Formen der Vorhallen bei Kleinkirchen, MCC, 1915, 14. R.

LOPUD, otok nedaleko od Dubrovnika. Nastanjen od prapovijesti, u doba romanizacije Dalmacije postaje sjelo zemljoposjeda rimskih građana. Iz prvih stoljeća poslije Krista potječu ulomci poganskih skulptura, a iz kasne antike kipovi koji pripadaju Mitrinu kultu i ranokršč. građevinama raskošne opreme. Najstariji su spomenici stilskoga graditeljstva predromaničke crkvice u ruševinama (Sv. Ilija, Sv. Petar, Sv. Mavro te Sv. Nikola i Sv. Ivan s kupolama), iz kojih potječe i nekoliko kamenih ulomaka ukrašenih pleterom. Procvat Dubrovačke Republike u XV. st. utjecao je i na razvitak maloga naselja na Lopudu. Na otoku su Dubrovčani naseljavali bjegunce koji su dolazili iz zaleđa bježeći pred Turcima. Novi su stanovnici prihvatili pomorstvo i u XVI. su st. posjedovali već četvrtinu trgovačke flote Republike. — Mjesto je dobilo arhit. i urbanistički oblik u XV. i XVI. st. Iz toga su doba crkve sa samostanima dominikanaca i franjevac, ljetnikovci (npr. obitelji Đurđević) i kasnogotički knežev dvor s triforom na pročelju. Za obranu je služilo nekoliko kula uz obalu i na brdu iznad naselja. Crkva Gospe od Šunja iz XII. st. nadograđivana je u više navrata sve do XVII. st., kada je dobila današnji izgled. U unutrašnjosti je nekoliko drvenih renesansnih i baroknih oltara. Pred glavnim oltarom, ukrašenim svetačkim skulpturama i reljefima, nalazi se oltarna pregrada s bogatim gotičkim ornamentima. God. 1452. naslikao je M. Junčić poliptih za oltar iste crkve (očuvan u dijelovima). Među slikama se još ističu velika oltarna slika na drvu *Gospa s djetetom i svecima*, djelo J. Palme starijega, te kvalitetna barokna slika *Sv. Obitelj*, potpisana s A. B. D. Dvodijelna oltarna slika *Navještenje* i grupa svetaca rad je nepoznata ranobaroknoga slikara iz Umbrije. — God. 1482. sagrađen je dominikanski samostan s crkvom Sv. Nikole (prijelaz iz gotike u renesansu), u kojoj se nalazila slika *Navještenje* N. Božidarevića (sada kod dominikanaca u Dubrovniku). — Uz franjevački samostan, osn. 1483, podignuta je naknadno četverokutna kula, a čitav sklop je, prema sačuvanu natpisu, opasan visokim zidom 1516. U crkvi Gospe od Spilice nalaze se na glavnome oltaru poliptih, rad

LOPATINEC, glavni oltar crkve Sv. Jurja na Bregu

mlet. slikara Piera di Giovannija iz 1523, te monumentalni drveni kip Gospe. Gotička korska sjedala rad su domaćih drvorezbara iz XV. st. U crkvi se još čuvaju triptih iz radionice N. Božidarevića, na kojemu je i sam radio, te ulomci poliptiha Girolama da Santacrocea na kojemu mu je pomagao i sin Francesco. Na jednome od bočnih oltara nalazi se kasnorenesansna slika *Raspeće*, rad slikara iz kruga Bassanâ. Od baroknih slika ističe se *Gospa u vijencu cvijeća*, slikana na način flamanskoga romaniziranoga baroka te slika *Sv. Ante Padovanski*, maniristički rad venec. seicenta. Ističe se kapela Sv. Trojstva, koju je krajem XVI. ili poč. XVII. st.

LOPICA CRKVE SV. KATARINE U SVETOME VINČENTU

LOŠINJ, crkva Sv. Antuna Opata u Velome Lošinju

sagradio pomorac Vice Bune; to je jedinstven crkveni barokni spomenik na otoku s elementima gotike i renesanse. — Crkveni muzej čuva nekoliko umjetničkih slika, relikvijar iz VIII–IX. st. te nekoliko gotičkih, renesansnih i baroknih crk. predmeta. — Jedna od najnovijih građevina jest »Grand hotel« N. Dobrovića.

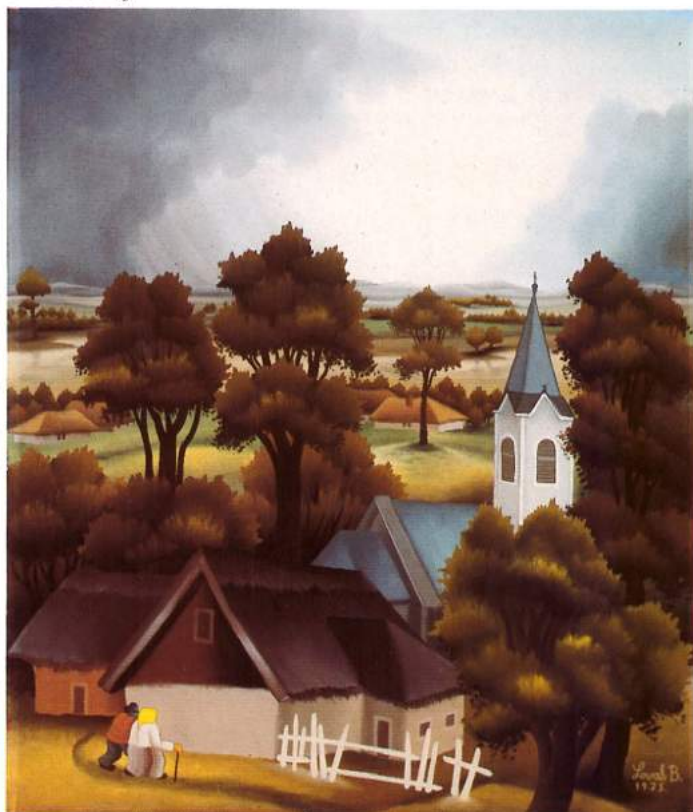
LIT.: V. Novak, Reliquarium Elaphitense, Lopudski relikvijarij, VjAHD, 1930–34. — V. Lisićar, Lopud, Dubrovnik 1931. — K. Prijatelj, Spomenici otoka Lopuda XVII i XVIII stoljeća, Anali—Dubrovnik, 1954. — T. Marasović, Regionalni južnodalmatinski tip u arhitekturi ranog srednjeg vijeka, Beritićev zbornik, Dubrovnik 1960. — K. Prijatelj, Dubrovačko slikarstvo, Zagreb 1968. — Zlatno doba Dubrovnika (katalog), Zagreb 1987. N. B. B.

LOSSERT, Franjo, zidar (?), oko 1748 — Varaždin, 31. V. 1804). U Varaždinu djeluje već prije 1783. God. 1788–93. radi na pročelju varaždinske gradske vijećnice. God. 1783–1804. izvodi u Varaždinu značajne građevinske radove (produženje i pročelje kapele Sv. Fabijana i Sebastijana, javne i privatne zgrade, trgovine).

LIT.: I. Lentić-Kugli, Varaždinski graditelji i zidari od 1700. do 1850. godine, Zagreb 1981.

LOŠIĆ, Dubravka, slikarica (Dubrovnik, 15. VIII. 1964). Diplomirala na Akademiji u Zagrebu 1988 (F. Kulmer). Izlaže od 1983. a samostalno u

B. LOVAK, Oluja

Zagrebu (1985, 1986, 1987, 1988, 1989), Dubrovniku (1989, 1990), Poreču (1991). Svoje slike-objekte stvara na tradiciji pop-arta, obogaćenoj postmodernim iskustvom estetskoga nomadizma.

LIT.: A. Karaman, Dubravka Lošić (katalog), Dubrovnik 1989. — I. Šimat Banov, Dubravka Lošić (katalog), Zagreb 1990. — A. Karaman, Lošić (katalog), Dubrovnik 1990. Ž. Kć.

LOŠINJ, otok na S Jadranu. Nastanjen od brončanoga doba, iz kojega potječe velik broj gradina smještenih po vrhovima podno Osoršćice te oko Malološinskoga zaljeva. U rim. doba nema većih naselja (osim Osora na prevlaci između otoka Lošinja i Cresa), ali su na obalama uz najplodnije agrarne površine utvrđeni ostaci ladanjskih rezidencija (villae rusticae) i to u Liskima, Sv. Jakovu i Studienčiću pod Čunskim. Na kompleksu Studienčića nastaje srednjovj. crkva, od koje su sačuvane ruševine zidova i ostaci sarkofaga. Rani srednjovj. fragmenti nađeni su na J dijelu otoka kraj Vinikovice. U sr. vijeku, kada je cijeli otok administrativno bio područje grada Osora, postoje samo pastirski stanovi. U doba romanike grade se na S dijelu otoka prve sakralne građevine — crkva eremita Sveti Lovro (JZ od Osora), Sveti Petar i Sveta M. Magdalena ispod Osoršćice te Sveti Jakov (danas nadograđen, na groblju istoimena sela). U XIV. i XV. st. nastaju naselja Velo selo oko gotičke crkve Sv. Nikole (spominje se 1384) i Malo selo oko crkve Sv. Martina (izgrađena između 1450–90), današnji Veli Lošinj i Mali Lošinj; isprva su stočarskoga i agrarnoga značaja, a poslije se razvija i pomorstvo; ta se otvorena naselja postupno šire prema obali u zaštićene uvale. Zbog opasnosti od gusarskih napada grade se u XV. st. u oba naselja kule za zbjegove. Nagli razvitak pomorske privrede i brodogradnje u XVIII. i XIX. st., koji oba naselja preoblikuju u gradove, prati evolucija tipa barokne kapetanske kuće, njezina pokućstva i umjetničkih predmeta (portreti). U XIX. st. pod Austrijom se razvija lošinski turizam, koji uz opći životni i kulturni standard bitno utječe na estetsko oblikovanje naselja (vile i hortikultura). Kraj malološinske crkve Sv. Martina iz XV. st. (višeputno pregrađivane) nalazi se na ogradi groblja kamena skulptura iz XVII. st. (Bl. Dj. Marija, sveci), koja potječe s nekoga oltara a pučkim, rustičnim karakterom lokalne proizvodnje razlikuje se od ostaloga mlađega inventara, uvezenoga u vrijeme gospodarskoga procvata.

U Malom je Lošinju 1696. u središtu »Sela« izgrađena trobrodna crkva Porođenja Marijina, u konačnu obliku dovršena i produžena za jedan interkolumnij 1757. — Važan urbanistički i graditeljski pothvat bila je gradnja crkve Sv. Antuna Opata u Velome Lošinju 1774. na mjestu crkve iz XV. i XVII. st. U crkvi su štukature C. Somazzija i orgulje G. Callida; na stipesu glavnoga oltara nalazi se mramorni reljefni antependij s prikazom *Večere u Emausu*, rad G. Albertinija da Pirana. Crkv. predmetima pripadaju: tempera na drvu *Bl. Dj. Marija s djetetom i svecima* (1475) B. Vivarinija, *Sv. Franjo* B. Strozija, *Sv. Ivan Krstitelj* L. Querene, *Poklonstvo kraljeva* F. Hayeza, *Sv. Grgur* L. del Cosse i *Duše u čistilištu* F. Potenze. — Uvezeni predmeti prevladavaju i u drugim crkvama Veloga Lošinja, a sabrani su ponajviše darivanjem domaćih kapetana koji su umjetnine kupovali na dražbama ukinutih mlet. crkava. Crkvi Gospe od Anđela prigradeni su oko 1600. prednji dio i zvonik a renovirana je 1732, kada je dobila i svetište s kupolom. U crkvi je vrijedna zbirka slika venec. majstora: *Sv. Franjo Paulski* i *Sv. Hildebrand* djelo su F. Fontebassa, ciklus od osam slika s temama iz Svetoga pisma naslikao je G. A. Pellegrini, dok za nekoliko slika iz XVI–XVIII. st. još nisu utvrđeni autori. — Pomorski značaj Lošinja prate i zavjetne slike pomoraca iz XVIII. st. u crkvi Sv. Nikole (Veli Lošinj) i iz XIX. st. u crkvi Navještenja na Čikatu (Mali Lošinj).

LIT.: Inventario degli oggetti d'arte d'Italia, V. Provincia di Pola, Roma 1935, str. 110–111. — D. Westphal, Malo poznata slikarska djela XIV do XVIII stoljeća u Dalmaciji, Rad JAZU, 1937, 258. — P. Budinich, S. Gregorio di Spoleto patrono di Lussingrande, Mali Lošinj 1937. — B. Fučić, Izvještaj o putu po otocima Cresu i Lošinju, Ljetopis JA, 1946–48, 55. — A. Mohorovičić, Prilog analizi razvoja historijske arhitekture na otocima Lošinju i Cresu, ibid., 1954, 59. — Isti, Analiza razvoja pučkih nastamba na otočnoj skupini Lošinj–Cres, ibid., 1955, 60. — Isti, Analiza razvoja urbanističke strukture naselja na otocima zapadnog Kvarnera, ibid., 1956, 61. — Arheološka istraživanja na otocima Cresu i Lošinju, Zagreb 1982. — B. Fučić, Apsyrtides, Mali Lošinj 1990. B. F.

LOVAK, Branko, naivni slikar (Hlebine, 25. VII. 1944 — Zagreb, 17. XII. 1983). Školovao se u Hlebinama, gdje mu je crtanje predavao I. Generalić, te u Zagrebu. Izlaže od 1957. Slika krajolike, figuralne kompozicije i mrtve prirode na način hlebinskoga kruga. Radnju smješta u iluzionistički prikazan prostor, naglašava kontrast svjetlosti i tame, ponekad poseže za ekspresivnim elementima groteske (*Ples u kleti*, 1969; *Pod jabukom*, 1972). Samostalno izlagao u Mladenovcu, Bremenu,